

Äldre odlingsmark i Torpa

RAÄ 288

Torpa 1:1

Torpa socken

Ydre kommun

Östergötlands län

Erika Räf

Äldre odlingsmark i Torpa

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning.	4
Syfte och frågeställningar.	4
Metod och dokumentation	4
Resultat	6
Två etableringsfaser för Bianäset?	8
Åtgärdsförslag	9
Referenser	10
Tekniska uppgifter.	12
Bilaga 1. Schakt- och anläggningsbeskrivningar.	13
Bilaga 2. Ritningar	17
Bilaga 3. ¹⁴ C-dateringar	18

Omslagsbild: Utsnitt ur Geometrisk avmätning från år 1698 (LMS, akt D116-42:1).

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

Sammanfattning

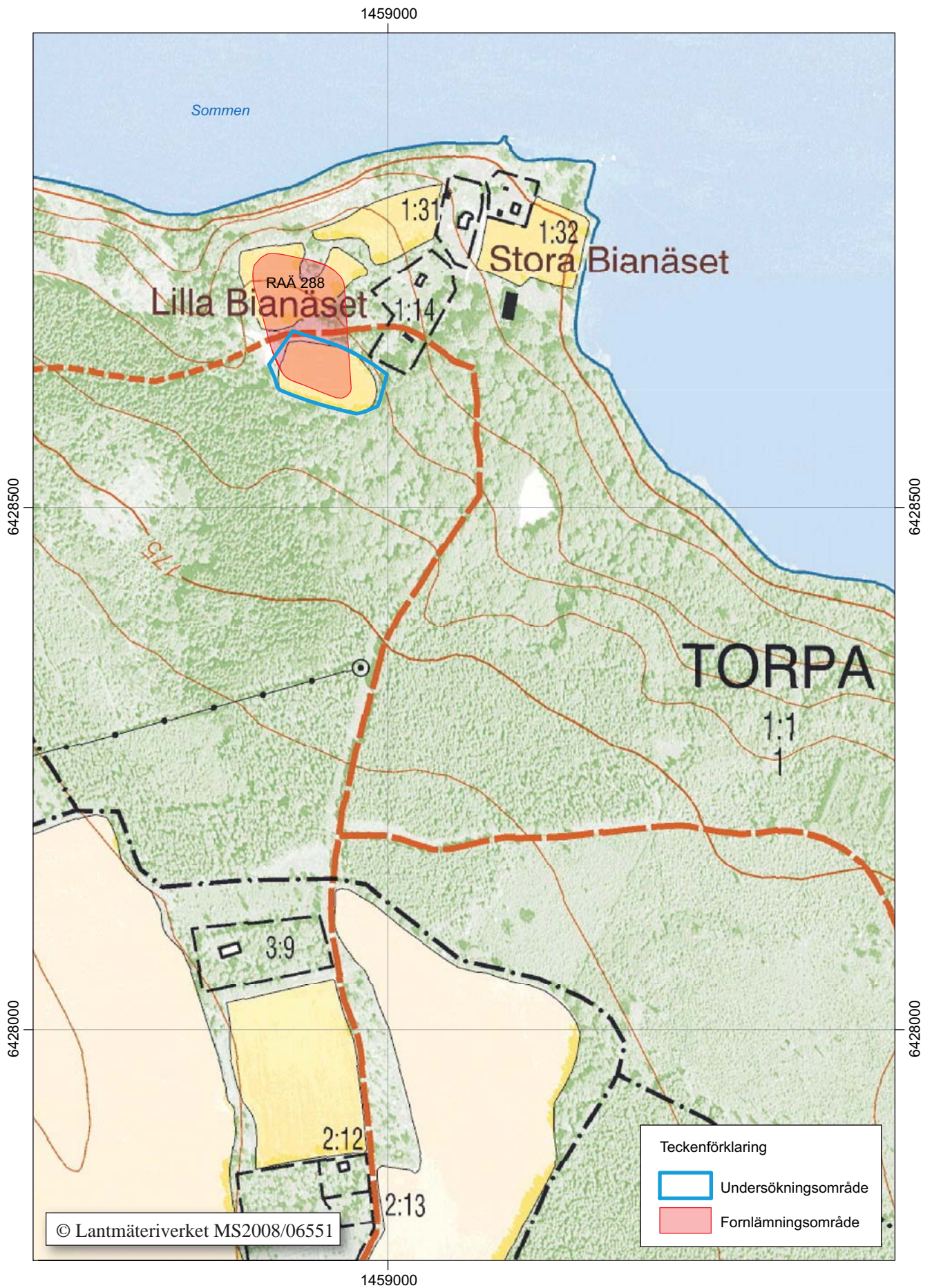
Östergötlands länsmuseum har utfört en arkeologisk förundersökning inom boplatsen RAÄ 288, i samband med detaljplanearbete för fastigheten Torpa 1:1, Torpa socken i Ydre kommun. Undersökningsområdet ligger på Bianäset, drygt 300 m söder om Torpasjön, som är en del av Sommen samt cirka 2 km nordväst om Torpa kyrkby.

Vid förundersökningen framkom 45 anläggningar. Majoriteten var stör- och stolphål. ¹⁴C-analyser från två härdar gav dels en datering till 1200-tal, dels en bredare tidsbestämning till efterreformatorisk tid.

Möjligen kan de två dateringarna avspegla två etableringsfaser för Bianäset. Den första fasen skulle i så fall vara en tidigmedeltida bebyggelse som ödelades efter mitten av 1300-talet. Den andra är en nyodling av området under 1600-talet. Östergötlands länsmuseum föreslår därför att en exploatering av den undersökta ytan bör föregås av en arkeologisk slutundersökning. Slutundersökningens syfte är att klargöra om de två tänkta faserna kan avspegla sig i de materiella lämningarna.

Erika Räf
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan (7F 5b Hestra) med undersökningsområdet och fornlämningsområde RAÄ 288 markerade. Skala 1:5 000.

Inledning

Östergötlands länsmuseum utförde i juni 2009 en arkeologisk förundersökning inom RAÄ 288 i samband med detaljplanearbete för fastigheten Torpa 1:1, Torpa socken, i Ydre kommun. Undersökningsområdet ligger på Bianäset, drygt 300 m söder om Torpasjön, som är en del av Sommen samt cirka 2 km nordväst om Torpa kyrkby. Den totala undersökningsytan är ca 5 525 m².

Området ingick tidigare i en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 som utfördes 2008 av Östergötlands länsmuseum. Utredningen kunde då identifiera det aktuella boplotsområdet RAÄ 288.

Förundersökningen utfördes efter beslut från Länsstyrelsen Östergötland. Uppdragsgivare var Ydre kommun som även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för fältarbetet samt för utformandet av rapporten var undertecknad. I fältarbetet deltog även antikvarierna Rickard Lindberg och Kjell Svarvar.

Områdesbeskrivning

Området ligger intill Sommen i en utpräglad skogsbygd, med inslag av ett välhävdat agrart landskap. Karaktäristiskt ur kulturmiljösynpunkt för denna del av Östergötland är det stora antal röjningsröseområden som representerar ett välbevarat fossilt odlingslandskap.

Fornlämningsbilden visar på mänsklig aktivitet i bygden alltsedan yngre stenålder. Invid Sommens sjösystem är ett flertal fyndplatser och boplatser av stenålderskaraktär sedan tidigare kända. Trots mängden lösfynd i området är kunskapen om bosättningsmönster under aktuell tidsperiod relativt liten.

Även inom det nu aktuella förundersökningsområdet är lösfynd tidigare påträffade som pekar på aktivitet under yngre stenålder. En simpel skafthålsyxan (RAÄ 251, Torpa sn) ska enligt fornminnesregistret ha påträffats i området; den exakta fyndplatsen är dock oklar. Cirka 200 m öster om undersökningsområdet har en båtyxa samt kol påträffats vid grundgrävning för ladugården vid Bianäset (RAÄ 248, Torpa sn).

Området ingick i en arkeologisk utredning etapp 1 och 2, utförd av Östergötlands länsmuseum 2008. Utredningen berörde flera områden i Torpa och Norra Vi socknar och genomfördes inför Ydre kommuns detaljplanläggning (Svarvar 2008).

Utredningens etapp 2 ledde till att sökschaktgrävningar utfördes på vissa ytor. På det nu aktuella området (Objekt II) samt på ytterligare en intilliggande yta (Objekt I) kunde ett boplotsområde av okänd utsträckning (RAÄ 288, Torpa sn) identifieras. Anlägg-

ningarna utgjordes av stolphål, mörkfärgningar och kulturlager (Figur 4: Objekt I och II; se även Svarvar 2008).

Studier av det tidigaste kartmaterialet - från 1600-talet - över Torpa ger vid handen att området vid Bianäset då var väl uppodlat. En geometrisk avmätning från 1698 (LMS, akt D116-42:1) visar att den nu undersökta ytan finns upptagen som odlingsmark till det intilliggande torpet Bynäas. Torpet hörde under prästgården i Torpa socken, ca 2 km längre åt nordöst. Däremot var inte den andra undersökta ytan, Objekt I, uppodlad år 1698 (Svarvar 2008).

Syfte och frågeställningar

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var att undersöka fornlämningarnas karaktär, datering, utbredning, omfattning, sammansättning och komplexitet. I syftet ingick också att finna eventuella samband med de redan kända fornlämningarna i området.

Resultatet av förundersökningen ska kunna fungera som antikvariskt beslutsunderlag för länsstyrelsens fortsatta hantering av ärendet samt utgöra ett underlag för uppdragsgivarens planeringsarbete inför en möjlig utbyggnad av platsen.

Följande frågeställningar skulle särskilt beaktas vid förundersökningen:

- Går det att finna avgränsningar av boplatslämningarna?
- Kan lämningarna kronologiskt höras samman med lösfynden av båtyxan (RAÄ 248) och den enkla skafthålsyxan (RAÄ 251)?
- Vilka andra arkeologiska tidsperioder kan finnas representerade i området?

Metod och dokumentation

Vid förundersökningen togs fyra sökschakt upp med grävmaskin, i nord-sydlig riktning. De påträffade anläggningarna mättes in med DGPS, enbart med en punkt.

Över hundralet mörkfärgningar framkom, varav de flesta snittades för hand. Därefter återstod 45 anläggningar. Dessa beskrevs i plan. Vissa av dem snittades och beskrevs därefter i profil. Även schaktbeskrivningar utfördes. Ett fåtal av lämningarna dokumenterades också med fotografier. Dokumentationsmaterialet i form av digitala inmätningar, fältdagbok, ritningar och digitala fotografier förvaras på Östergötlands länsmuseum

1458800

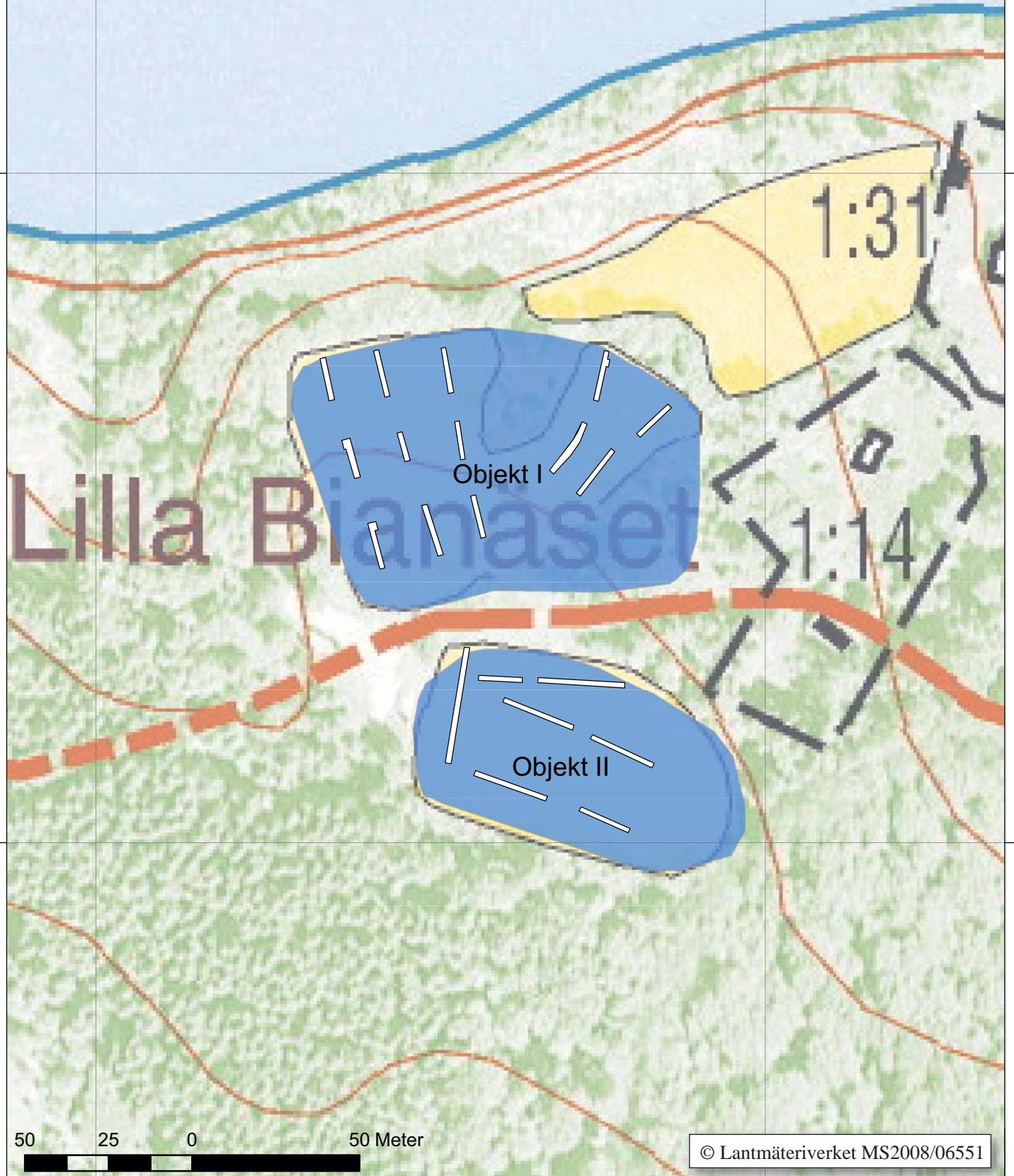
1459000

Figur 3. Utsnitt ur digitala Fastighetskartan (7F 5b) med Objekt I och II samt de söschakt som grävdes vid utredningen år 2008 (ur Svarvar 2008). Skala 1:1 500.

6428800

6428800

6428600

6428600

50 25 0 50 Meter

© Lantmäteriverket MS2008/06551

1458800

1459000

Resultat

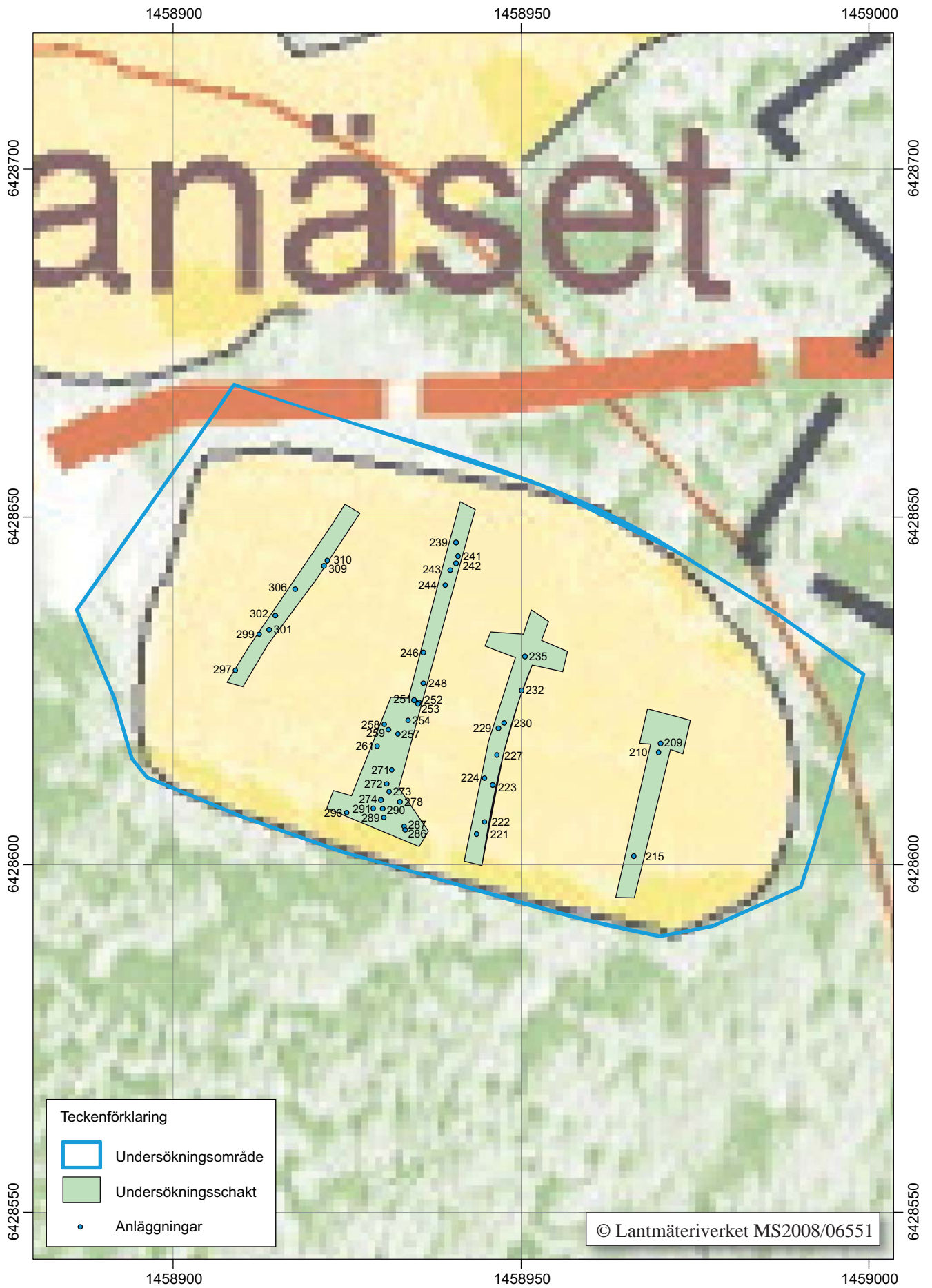
Undersökningsområdet består till största delen av åkermark som utnyttjas som vall. Åt norr har man utsikt över Torpasjön, som utgör en del av Sommen. I övrigt är platsen omgiven av fårbetad lövskog samt skogsmark. Området sluttar åt öster och norr, med det högsta läget i söder. De flesta anläggningarna påträffades på det södra höjdlaget.

Jordmänen består av silt, med ett stort inslag av större och mindre stenar. Ett stort antal stenlyft ingick därför i den första bedömningen av möjliga anläggningar i området. Även djurgångar, mörkfärgningar efter diverse naturfenomen samt plogskär kunde konstateras. Av de hundratalet mörkfärgningar som framkom efter schaktningen återstod 45 anläggningar efter handgrävning. Majoriteten av dem bedömdes vara stör- och stolphål. I ett av stolphålen påträffades tegelfragment.

Tre härdar framkom också bland de 45 anläggningarna; i två togs kolprov för ^{14}C -analys. Den ena härden (A259) var ca 1,3 x 0,4 m i plan, med djup på ca 0,16 m. Materialet i fyllningen bestod av gråsvart, sotig, humös silt med inslag av linser med orangebränd silt samt större bitar kol. Kolprovet från denna

Figur 4. Den geometriska avmätningen från år 1698 (LMS, akt D116-42:1) med ungefärligt läge för torpet Bynäas (röd cirkel) samt undersökningsområdet (svart cirkel) markerat. På 1600-talskartan är den nu undersökta ytan upptagen som odlingsmark till torpet.

Figur 5. Förundersökningsområdet med sökschakt och anläggningar markerade. Skala 1:750.

hård visar en datering till medeltid: 1210-1285 e Kr (2 sigma, Ua-38249).

Den andra härden (A209) som ^{14}C -daterades var ca 2 x 0,8 m i plan med ett djup på ca 0,2 m. Fyllningen bestod av brunsvart, humös silt och rikligt med stora träkolsbitar samt ett lager av ljus orange, värmepåverkad silt. ^{14}C -dateringen, 1520-1960 e Kr (2 sigma, Ua-38248) visar ett betydligt bredare tidsspann än vad som gäller för A259.

I den tredje härden (A235) påträffades ett fajansfragment samt, på botten av anläggningen, en spik. Ett skaft till en kritpipa påträffades som lösfynd intill härden. Fajansfragmentet indikerar en datering av härden till 1600-1700-tal. Fynden tillvaratogs inte.

Tolkning

De ursprungliga frågeställningarna för förundersökningen gällde huruvida de undersökta lämningarna kronologiskt kunde höras samman med lösfynden av båtyxan (RAÄ 248) och den enkla skafthålsyxan (RAÄ 251). De daterade härdarna ger vid handen

att de påträffade lämningarna snarare hör hemma i historisk tid, med ett tydligt nedslag i 1200-talet för en av dem. De två andra härdarna härrör från efterreformatorisk tid, sannolikt fr o m etableringen av torpet Bynäas. De många stolp- och störhålen kan inte tidsfästas noggrannare; de representerar troligen flera tidsfaser, från medeltid och framåt.

I flertalet av anläggningarna bestod fyllningen av brunrå, humös silt med ett inslag av enstaka kolfragment. Kolfragmenten kan härröra från röjningar av platsen, både före och efter torpets etablering.

Någon helt klar avgränsning av lämningarna kunde inte göras. Dock visar planen att majoriteten av anläggningarna är belägna i den västra halvan av den undersökta ytan. Det var även här som härden från 1200-talet påträffades.

Två etableringsfaser för Bianäset?

Under 1100- och 1200-talen togs en mängd nya gårdar upp i Sydsveriges skogsbygder. (Tollin 1988:50; jmf Myrdal 1999:25-31). 1200-talshärden kan därför ha tillkommit vid Bianäsets första bosättning. Från

Figur 6. Översikt över undersökningssytan från sydsydväst. I bakgrunden skymtar Torpasjön, en del av Somen. Foto Erika Räf, ÖLM.

denna tidigmedeltida uppodlingsfas kan också både den nu undersökta odlingsytan (utredningsobjekt II, Svarvar 2008) och den tidigare undersökta, intilliggande ytan (utredningsobjekt I, Svarvar 2008) häröra.

Under 1350-talet drabbades Sverige av digerdöden, vilken följdes av agrarkris och ödeläggelse av gårdar, framför allt av hemman på mera perifera marker, exempelvis i skogsbygderna. Under 1500- och 1600-talen skedde sedan en ny expansion, då flera av de övergivna markerna odlades upp på nytt (Myrdal 1999:111-123, 219).

År 1698 hörde torpet Bynäas under prästgården i Torpa socken, belägen ca 2 km sydöst om undersökningsområdet. Kartan från 1698 visar dock att enbart den nu undersökta ytan var uppodlad. Det kan tolkas att den andra ytans - möjliga - äldre odlingsmark inte har tagits upp i samband med en nyetablering av torpet på 1600-talet.

En jämförelse kan också göras med åldrarna på byar och hemman i det angränsande Jönköpings län. Förenklat kan man säga att ju fler hemman det finns

i en by ju äldre är den. Ensamgårdarna däremot är förhållandevis unga. I många fall utgör de också återupptagna gårdar som hade lagts öde under digerdöden och den följande agrarkrisen (Tollin 1988:55). I analogi med detta resonemang skulle Torpa kyrkby kunna vara traktens äldsta bebyggelse, som sedan ”knoppat av sig” i en enstaka gård på Bianäset under tidig medeltid. Denna gård kan i sin tur ha ödelagts efter 1350-talet samt nyetablerats på 1600-talet.

Åtgärdsförslag

Förundersökningens resultat indikerar två bebyggelsefaser på Bianäset. En slutundersökning av den medeltida och efterreformatiska odlingsmarken i Bianäset skulle därför kunna tillföra ytterligare värdefull kunskap om odlingslandskapets utveckling i södra Östergötland, särskilt i jämförelse med andra undersökningar av medeltida ödegårdar, t ex Hemvidakulla (RAÄ178:1, V Ryds sn, Ydre kn; Andersson 1994) liksom Melstad (RAÄ 66, Vallerstads sn, Mjölby kn; Feldt m fl 2002).

Figur 7. Södra delen av schakt 2. Den steniga marken innebar att flera mörkfärgningar bedömdes vara stenlyft. Foto Erika Räf, ÖLM.

Östergötlands länsmuseum föreslår således att en exploatering av den undersökta ytan bör föregås av en arkeologisk slutundersökning. Slutundersökningen kan begränsas till den västra halvan av ytan på ca 3 000 m², där de flesta anläggningarna påträffades.

Ett syfte med slutundersökningen skulle vara att klargöra om de två tänkta faserna kan avspeglade sig i de materiella lämningarna. Bland annat bör fler ¹⁴C-dateringar utföras. Ytterligare ett syfte med slutundersökningen vore att om möjligt få klarhet i de många stolp- och störhålens funktioner och kronologi.

Referenser

Andersson H. 1994. Medeltida fornlämningar i kulturlandskapet. I: Jensen (red.) *Odlingslandskap och fångstmark: en vänbok till Klas-Göran Selinge*. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.

Feldt A-C & Arkeologiska Föreningen Mjölner. 2002. *En medeltida ödegård på Melstads bys utmark*. Arkeologisk forskningsundersökning. Delrapport 2. Rapport 27:2002. Östergötlands länsmuseum.

Myrda, J. 1999. *Jordbruket under feodalismen. 1000-1700*. Natur och Kultur/LTs förlag.

Lantmäteristyrelsens kartarkiv, LMS, akt D116-42:1.

Svarvar K. 2008. *Detaljplaneanläggning i Ydre. Arkeologisk utredning etapp 1 och 2*. Rapport 2008:87. Avdelningen för arkeologi. Östergötlands länsmuseum.

Tollin C. 1988. *Jordbruket före laga skiftet. I: Bebyggelse och Kulturlandskap. Småländska Kulturbilder 1988*. Jönköpings läns museum.

Figur 8. Härden A235 i schakt 3 under utgrävning. Foto Erika Räf, ÖLM.

Figur 9. Härden A209 i schakt 4 i plan. Foto Erika Räf, ÖLM.

Tekniska uppgifter

Fastighet	Torpa 1:1
Socken	Torpa socken
Kommun	Ydre
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	RAÄ 288
Ekonomiska kartans blad	7F 5b Hestra
Koordinater	X6428636-6428607, Y1458885-1458993
Koordinatsystem	RT-90 2,5 gon V
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens dnr	431-3910-09
Länsstyrelsens handläggare	Carin Claréus
Länsstyrelsens beslut	2009-05-04
ÖLM dnr	185/09
ÖLM projektnr	530955
Uppdragsgivare	Ydre kommun
Kostnadsansvarig	Ydre kommun
Projektledare	Erika Räf
Personal	Rickard Lindberg, Kjell Svarvar
Fältarbetstid	2009-06-08 -- 2009-06-11
Totalt undersöktes	5 525 m ²
Fynd	Fynden tillvaratogs inte
Foto	Enbart digitala
Analys	¹⁴ C-analys (Ua-38249, Ua-38248)
Grafik	Erika Räf, Kjell Svarvar
Renritning	Lasse Norr
Grafisk form	Lasse Norr
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2009:66 © Östergötlands länsmuseum

Bilaga 1. Schakt- och anläggningsbeskrivningar

Schakt 1

Bredd: 2,5 m
Längd: 31 m
Djup: ca 0,3 m

Matjorden bestod av humös, brun silt med måttligt till rikligt inslag av sten. Stenarnas storlek varierade från någon decimeter till 0,4-0,5 m i diameter. I den humösa, bruna silten fanns även inslag av kolfragment.

Undergrund: Gul silt med inslag av större och mindre stenar.

Anläggningar i schakt 1

A299 Stolphål?

Ej grävd

A297 Grop?

Ej grävd. Anl fortsatte in under östra schaktkanten

A301 Stolphål

Material: Brungrå humös silt med enstaka kolfragment

A302 Stolphål

Material: Brungrå humös silt med enstaka kolfragment

A306 Stolphål

Material: Grå, humös silt

A309 Stolphål?

Material: Grå, humös silt

A310 Grop

Ej grävd. Anl fortsatte in under östra schaktkanten

Schakt 2

Bredd: 2,7-15,0 m
Längd: 49 m
Djup: 0,3 m

Matjorden bestod av humös, brun silt med måttligt till rikligt inslag av sten. Stenarnas storlek varierade från någon decimeter i omkrets upp till 0,4-0,5 m i diameter. I den humösa, bruna silten fanns även inslag av kolfragment.

Undergrund: Gul silt med inslag av större och mindre stenar.

Majoriteten av anläggningarna som påträffades vid undersökningen framkom i schakt 2. De allra flesta av dem var belägna på den södra övre halvan av schaktet. Materialet i plan – eller i förekommande fall i profil – i majoriteten av anläggningarna bestod

av brungrå, humös silt, med inslag av enstaka kolfragment. Undantagen var groparna A273, A272 och A291 som låg längst söderut i schaktet. De hade i plan en brun, humös, siltig fyllning utan kolfragment. Även härden A259, samt intilliggande A258, avvek i material från majoriteten av anläggningarna.

Anläggningar i schakt 2

A239 Grop?

Ej grävd Ca 0,4 m i diam

A241 Stolphål?

Ej grävd Ca 0,2 m i diam

A242 Stolphål/grop?

Ej grävd Ca 0,3 m diam

A243 Större grop

Ej grävd. Anl fortsatte in under östra schaktkanten
Material i plan: Brun, humös fyllning, med enstaka kolfragment och tegelfragment

A244 Grop

Oval i plan, ca 0,4 x 0,3 m. Djup: 0,2 m

Material: Brungrå humös silt med inslag av enstaka kolfragment.

A246 Grop?

Ej grävd

A248 Stolphål?

Ej grävd Ca 0,3 m i diam

A251 Stolphål?

Ej grävd Ca 0,2 m i diam

A252 Stolphål?

Ej grävd Ca 0,2 m i diam

A253 Stolphål?

Ej grävd Ca 0,3 m diam

A254 Stolphål?

Ej grävd Ca 0,1 m i diam

A257 Stolphål

Ca 0,2 m i diam. Djup: 0,15 m

Material: Brun, humös silt

A258 Grop?

Låg intill härden A259

Ca 0,4 m i diam. Djup: 0,06 m

Material: Flammig, sotig, humös silt med kolinslag

A259 Härd
Ca 1,3 x 0,4 m i plan. Djup: 0,16 m.
Material i plan: Flammig, svartgrå silt, med inslag av kolbitar.
Material i fyllning: Gråsvart, sotig, humös silt med inslag av linser med orangebränd silt samt större bitar kol.
Datering: 1210-1285 e Kr (2 sigma, Ua-38249)

A261 Grop?
Ej grävd. Fortsatte in i schaktet

A271 Stolphål?
Ej grävd Ca 0,2 m i diam

A273 Grop
Ej grävd Ca 0,4 m i diam
Material i plan: brun, humös silt

A272 Grop
Ej grävd Ca 0,4 m i diam.
Material i plan: brun, humös silt

A274 Störhål
Grävd men ej ritad.
Material: humös silt med inslag enstaka kolfragment

A278 Störhål
Grävd men ej ritad.
Material: humös silt med inslag av enstaka kolfragment

A286 Störhål
Grävd men ej ritad.
Material: humös silt med inslag av enstaka kolfragment

A287 Störhål
Grävd men ej ritad.
Material: humös silt med inslag av enstaka kolfragment

A289 Stolphål
Stenskodd. Grävd men ej ritad.
Material: humös silt med inslag av enstaka kolfragment

A290 Stolphål
Stenskodd. Grävd men ej ritad.
Material: humös silt med inslag av enstaka kolfragment

A291 Grop
Ca 0,6 m i diam. Djup: 0,03 m
Material: Brun, humös silt. Tydliga spadtag i botten.

A296 Stolphål
Grävd men ej ritad.
Material: humös silt med inslag av enstaka kolfragment

Schakt 3

Bredd: 2,8-12,0 m
Längd: 37 m
Djup: 0,30 m

Matjorden bestod av humös, brun silt med måttligt till rikligt inslag av sten. Stenarnas storlek varierade från någon decimeter i omkrets upp till 0,4-0,5 m i diameter. I den humösa, bruna silten fanns även inslag av kolfragment.

Undergrund: Gul silt med inslag av större och mindre stenar.

Anläggningar i schakt 3

A221 Stolphål
Ca 0,15 m i diam. Djup: 0,15 m
Fyllning: Brungrå silt med inslag av enstaka kolfragment. Liten tegelbit påträffades i fyllningen.

A222 Stolphål?
Ca 0,15 m i diam. Djup: 0,1 m
Fyllning: Brungrå silt med inslag av enstaka kolfragment

A223 Grop?
Ej grävd
Oregelbunden i plan, materialet bestod av brungrå silt med enstaka kolfragment.

A224 Stolphål?
Ej grävd

A227 Grop
Ca 0,4 m diam. Djup: 0,25 m
Material: Gråbrun, humös silt med enstaka inslag av kolfragment

A229 Stolphål
Ca 0,2 m i diam. Djup: 0,1 m
Material: Brun, humös silt

A230 Stolphål
Ca 0,15 m i diam. Djup: 0,1 m
Material: Brun, humös silt

A232 Grop
Ej grävd. Fortsätter in i schaktkanten.
Material i plan: Brun, humös silt

A235 Härd

Ca 0,8 m i diam. Djup:0,4 m

Anläggningen var packad med sten, mellan 0,1 – 0,3 m i diam. Majoriteten av stenarna var inte skörbrända eller skärviga. Stenarna tenderade dock att bli allt mer skörbrända och skärviga ju längre ner i botten man grävde. Mellan stenarna framkom större bitar träkol. I fyllningen påträffades också en större, flat sten, ca 0,4 m i diam som fick lyftas bort med maskin. Tre järnföremål samt ett fajansfragment påträffades. Ett av järnföremålen var en spik, som låg i botten på anläggningen.

Datering: historisk tid

Schakt 4

Bredd: 2,7-6,7 m

Längd: 27 m

Djup: 0,30 m

Matjorden bestod av humös, brun silt med måttligt till rikligt inslag av sten. Stenarnas storlek varierade mellan någon decimeter i omkrets upp till 0,4-0,5 m i diameter. I den humösa, bruna silten fanns även inslag av kolfragment.

Undergrund: Gul silt med inslag av större och mindre stenar.

Enbart tre anläggningar påträffades i schakt 4, en härd och två stolphål.

Anläggningar i schakt 4**A209** Härd

Ca 2m x 0,8 m. Djup: 0,2 m

Material i plan: Humös silt med inslag av större träkolsbitar och ett tiotal dm-stora stenar, varav enstaka var skörbrända.

Material i profil:

1. Brunsvart, humös silt, rikligt med stora träkolsbitar.

2. Ljust orange, värmepåverkad silt.

Undergrund: gul silt

Datering: 1520-1960 e Kr (2 sigma, Ua-38248)

A210 Stolphål

Ca 0,4 m i diam. Djup:0,2 m

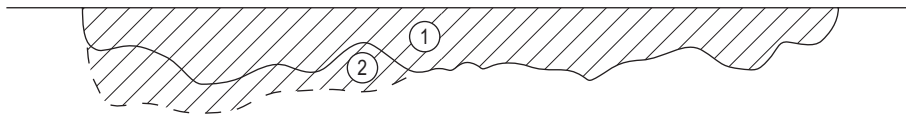
Material i profil: Brun, humös silt med enstaka kolfragment.

A215 Stolphål

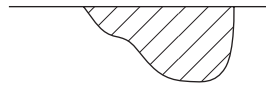
Ca 0,3 m i diam. Djup:0,15 m

Material i profil: Brun, humös silt med enstaka kolfragment.

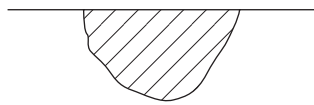
A209

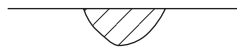
A210

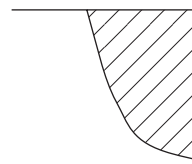
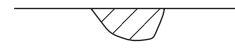
A227

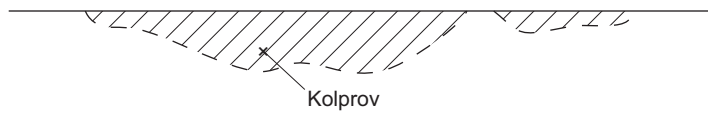
A229

A230

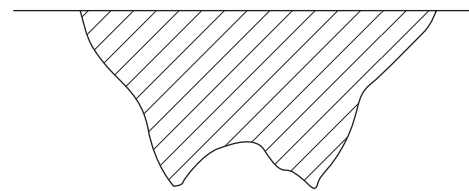
A259

A258

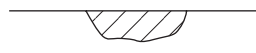
A291

A306

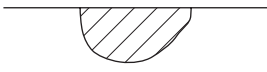

A309

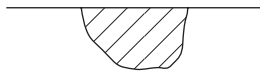

Bilaga 2. Ritningar

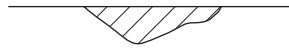
A215

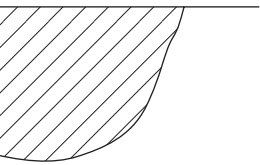
A221

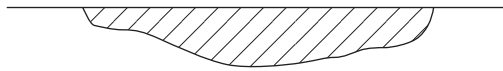
A222

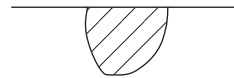
A235

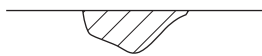
A244

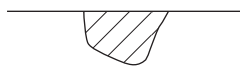
A257

A301

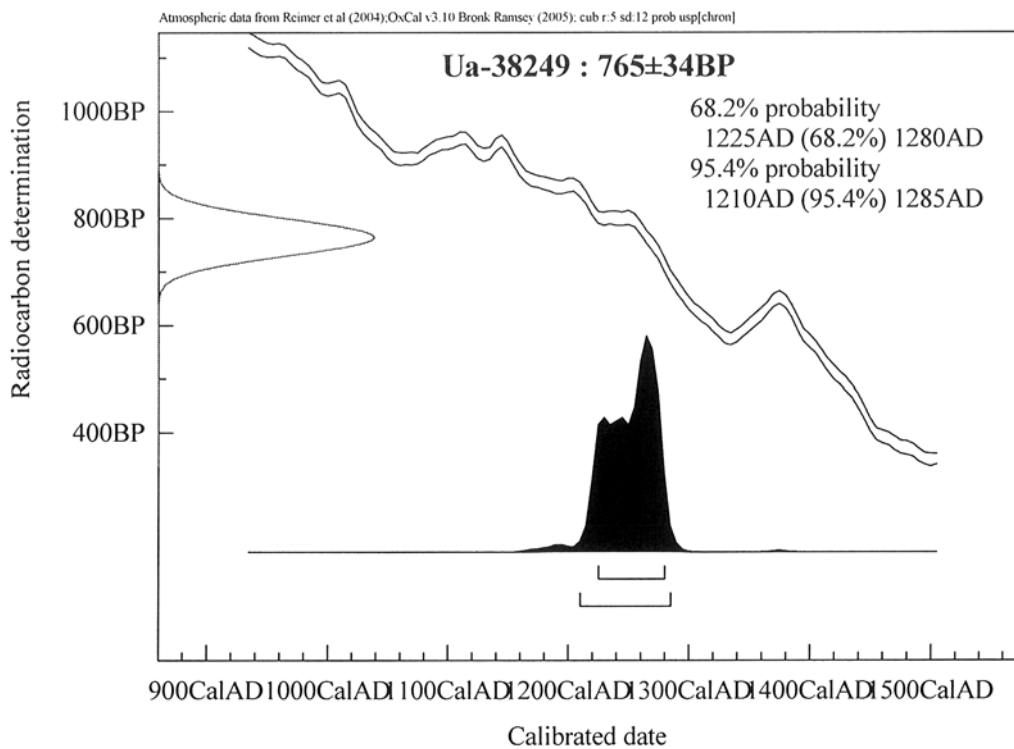
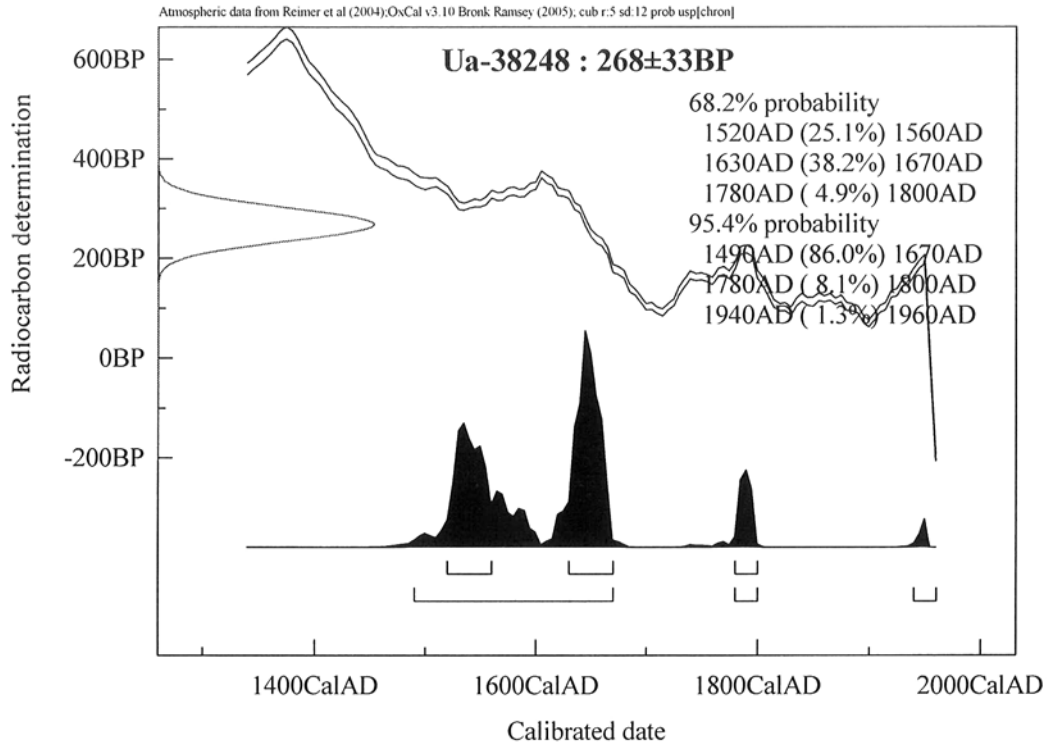
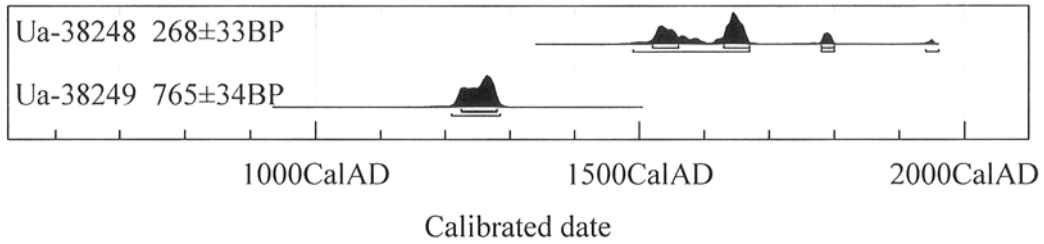
A302

Torpa 1:1
Torpa socken
Ydre kommun, Ög
RAÄ 288
Profilirritning
Skala 1:20
Dnr 185/09
2009-06-10 Erika Räf
Renritning Lasse Norr

Bilaga 3. ¹⁴C-dateringar

Atmospheric data from Reimer et al (2004), OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005), cub r:5 sd:12 prob usp[chron]

Östergötlands länsmuseum har utfört en arkeologisk förundersökning inom boplatsen RAÄ 288 i samband med detaljplanearbete för fastigheten Torpa 1:1, Torpa socken, i Ydre kommun. Undersökningsområdet ligger på Bianäset, drygt 300 m söder om Torpasjön, som utgör en del av Sommen samt cirka 2 km nordväst om Torpa kyrkby.

Vid förundersökningen framkom 45 anläggningar. Majoriteten var stör- och stolphål. ¹⁴C-analyser från två härdar gav dels en datering till 1200-tal, dels en bredare tidsbestämning till efterreformatorisk tid. Möjligen kan de två dateringarna avspegla två etableringsfaser för Bianäset. Den första fasen skulle i så fall vara en tidigmedeltida bebyggelse som ödelades efter mitten av 1300-talet. Den andra är en nyodling av området under 1600-talet. Östergötlands länsmuseum föreslår därför att en exploatering av den undersökta ytan bör föregås av en arkeologisk slutundersökning. Slutundersökningens syfte är att klargöra om de två tänkta faserna kan avspegla sig i de materiella lämningarna.